

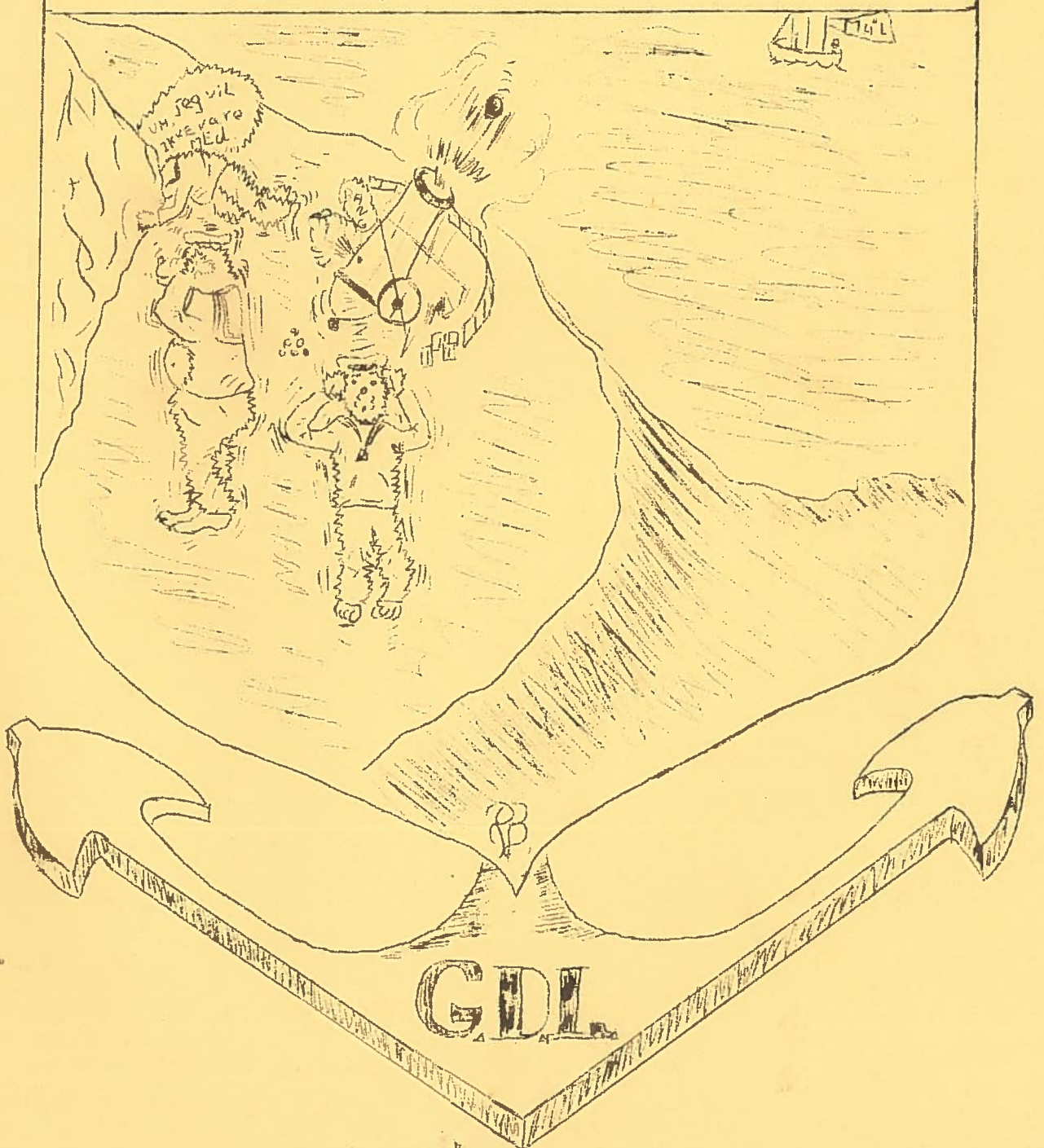
19

68

新大陆新世界

F lådens F arligste F agblad

Udkommer hver 14. dag

I redaktionen :

Christkan Bendix - Preben Bonvang

Bent Christensen - Torben Clausen

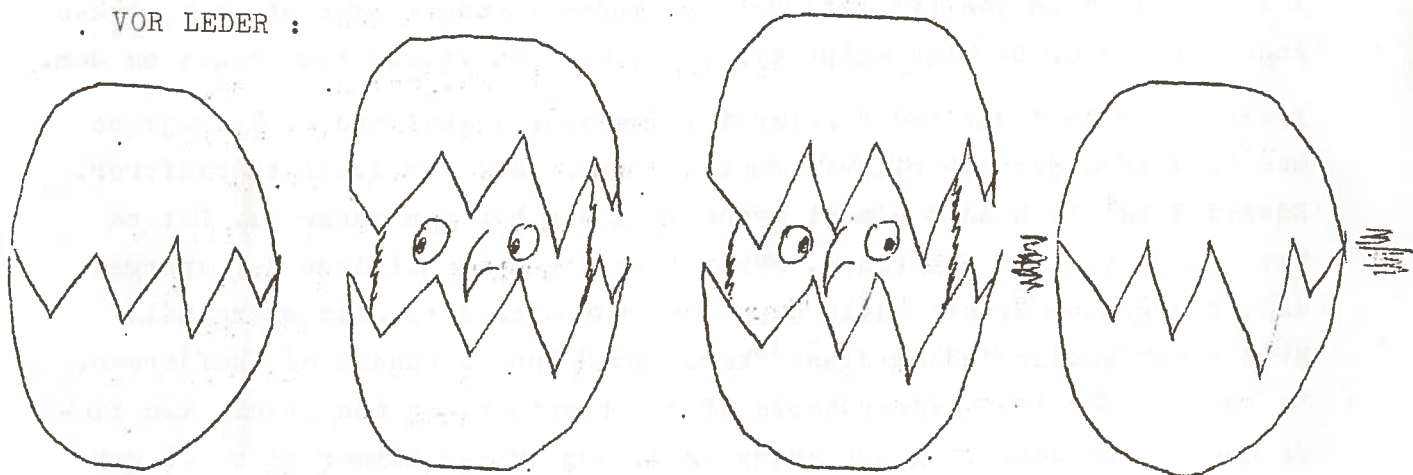
Erry Ibsen - Bjarne Egeskov -

Ernst Følle Jensen - Jan Jørgensen

Ronald Pedersen - Troels Tejlgaard

VOR LEDER :

Og så efterlyser vi stadig nye medarbejdere
til Dalposten. Enhver der har lyst at være med
bedes henvende sig til et af redaktionsmedlemmerne.
Velkommen tegnere - digtere - skriverkarle -
tekniske medarbejdere - samlere o.s.v.

IKAIT NYT MINERAL

UDDRAG AF HANS PAULY: IKAIT - NYT MINERAL DER DANNER SKÆR

VED TROELS TEJLGAARD

For en hel del år siden fandt jeg i en skuffe på laboratoriet en lille tændstikæske, hvorpå der var skrevet "Ika koraller". Indholdet af æsken viste sig at bestå af et meget fint pulver, der ved en mikroskopisk analyse ganske simpelt afslørede som kalkspat. Hvad det egentlig var, fik jeg først at vide nogen tid senere. Aage Jensen, som havde været assistent hos chefgeologe magister R. Bøgvad ved feltarbejdet i Ivigtuts omegn, fortalte mig, at det var resterne af en prøve, der var samlet i Ikafjorden syd for Ivigtut. Den stammede fra nogle skær et godt stykke inde i fjorden. De blev kaldt koraller, men man vidste ikke meget om dem.

I september 1953 var jeg for første gang inde i Ikafjorden. Vi sejlede med "Quarto", der naturligvis førtes af Marstal, som Ivigtuts bådfører, Edward Eriksen, hedder blandt venner, og dem har han mange af. Det må have været ved den lejlighed, Marstal første gang stillede det spørgsmål, som gennem årene skulle blive et næsten traditionelt spørgsmål: Hvad mener geologerne om disse "koralskær" inde i bunden af Ikafjorden. De vokser. Når isen kapper toppen af dem hvert år, og man stadig kan finde dem, må de vokse, og det er da også, som om der kommer flere af dem. Hvad grunden nu kan være, er vanskeligt at sige, men tiden gik, og Marstal har gentaget sit spørgsmål gennem flere år: Hvad kan det egentlig være for formationer der på bunden af Ikafjorden. Det lød jo nok spændende, at de ligefrem skulle vokse, men selv så pålidelig en person som Marstal kan jo da tage fejl. I almindelighed er geologer nok også lidt skeptiske, når de hører om sten, der vokser, og nå ja, kalkdannelser i vand, det har jo åbenbart ikke haft den store tillokkelse.

En aften, da vi igen sad og snakkede om disse ting, det har vel været et par år siden, udkastedes den tanke, at der jo kunne være tale om udfældninger fra varme kilder, der mandede ud på bunden af fjorden. Jeg tror også, det var det år, vi igen fik hentet en prøve af skærene. For at retfærdiggøre geologerne må det siges, at der også før var taget en prøve. Men i alle tilfælde, den hvide sukkerkornede, porøse masse, man fik op, smuldrede og blev i løbet af kort tid til en våd, slam-lignende klat, og man kunne kun finde ud af, at det som tidligere set var kalk.

I forbindelse med andet arbejde sejlede vi den 4. juli i år ind i Ikafjorden, og da Marstal nu havde en hel flok geologer lige på det sted, hvor han mente, vi skulle have været for længe siden, forsøgte han igen at sætte lidt gang i foretagendet.

Ikafjorden er ca. 8 km lang, og den har to snævring, som man kan se på kortet. Vi sejlede ind ad fjorden, som så mange har gjort det før, ja, som nordboerne i fordums tid stævnede ind gennem den til deres bebyggelser i det indre, hvor man stadig kan finde ruinerne. Da vi havde passeret den første snævring, siger Marstal: Ja, det er derovre, og vandet er faldende, vi har snart laveste vande, og så kan I ikke undgå at se korallerne, eller hvad det nu er.

Vi stod alle og spejdede efter skærene, men der gik nogen tid, før vi fik øje på de lyse pletter i det grønne vand. Forsigtigt gik Marstal helt hen til den hvide banke. Han satte stævnen af "Quarto" helt op på skæret, og ved hjælp af bådshager og spande kunne vi nu forsyne os med alle de prøver, vi ville have.

Ihukommende de sorgelige erfaringer med, at materialet smuldrede væk, besluttede vi, at det denne gang skulle opbevares i "Ikavand" hele tiden. Medens vi huggede prøverne af skæret, iagttog vi, hvorledes der steg masser af luftbobler op, for hver gang man stødte bådshagen i skærets hvide masse. Nogen mulighed for at finde ud af, hvad det var for luftarter, der steg op, havde vi ikke, men man kunne jo gætte på, at det var kuldioxyd. Det bør undersøges nærmere. Det eneste, vi ellers kunne foretage os, var at tage nogle lodskud omkring skæret, det største mellem de to snævring. Vi var egentlig ganske overraskede, da det viste sig, at det var 20 m vand lige ved siden af skæret. Det stod åbenbart ret op fra bunden. Samme resultat kom vi til ved nogle af de små skær, hvor vi fandt dybder på mere end 10 m.

Det så jo ud til, at vi var kommet lidt bedre i gang med en undersøgelse af "Ika korallerne", men det skulle ikke blive nogen lang historie. Dagen efter at vi var kommet tilbage til Ivigtut, fandt vi spanden med prøven i samme sørgelige tilstand som de tidligere hjembragte prøver: En slammet masse på bunden af "Ikavandet". Det første forsøg på en alvorligere undersøgelse af de mærkelige skær i det indre af Ikafjorden var mislykkedes. Få dage senere tog sagerne imidlertid en uventet gunstig vending.

Marinestationen Grønnedal ligger som bekendt ikke så langt fra Ivigtut. Ja, man har som det eneste sted på Grønland en vej, der forbinder to byer. Der er altså en god mulighed for at pleje et vist fællesskab, hvilket også gøres på en såre hyggelig måde. En aften sad vi således i Ivigtut og havde den fornøjelse blandt vore gæster at have chefen for Grønlands Kommando, kontraadmiral J. Münter og hans frue, som begge med stor interesse lyttede til beretningerne om geologernes arbejde.

Talen faldt da også på de hvide skær inde i Ikafjorden, og det kunne jo ikke skjules, at vi i grunden vidste grumme lidt om dem. Med stor elskværdighed tilbød admiral Mûnter at undersøge, om fladestationens svømmedykker, frømand som vi andre kalder det, kunne foretage en træningstur i Ikafjorden. Det ville dermed blive muligt at foretage en langt bedre inspektion af skærene end fra overfladen, og man kunne forsøge at måle temperaturen i vandet. Det var kort sagt en mulighed for en langt mere konkret undersøgelse, end vi havde kunnet drømme om tidligere.

Det viste sig virkelig muligt at realisere ideen, og svømmedykkeren, K. Vogn fra Grønnedal, var meget interesseret i opgaven, som vi alle naturligvis var, da vi torsdag den 2. august startede ekspeditionen i GLM 2 fra Grønnedal.

At det var en ekspedition lidt ud over det sædvanlige, må måske bemærkes. Interessen for foretagendet var stor, og der var flere, der den dag havde mulighed for at tage med, så vi var en ikke så lille, feststemt flok, der den morgen drog af sted. Et let slør af morgentåger lå endnu hen over Arsuk fjorden, men da vi rundede pynten ind i Ikafjorden, lettede tågerne og gav plads for det strålende solskin, som sommeren på Grønland dette år var begunstiget med.

Midtvejs mellem de to snævringer lod vi ankeret gå i nærheden af et lille dobbeltskær. Det sås i det grønne vand som to små lyse pletter, vel omkring en meter i diameter eller lidt mindre. Frømanden K. Vogn gjorde sig klar, og lidt efter roede vi helt hen til dobbeltskæret.

Vogn hoppede ud og dykkede for som den første og foreløbig også den eneste at tage de mærkelige dannelser i øjesyn.

Da han kom op, berettede han, at de ganske rigtigt, som vi formodede, stod ret op fra bunden og mest af alt lignede søjlekaktus. For foden af de to søjler, der udgør dobbeltskæret, "voksede" flere mindre søjler på 2-3 meters højde. Vanddybden var lige ved stedet 10-12 meter, men lidt fra ca. 20 meter. Bunden omkring søjlerne var dækket af småstykker og grus af det hvide materiale, skærene består af.

Så kom det næste spændende øjeblik, hvor Vogn dykkede for at måle temperaturen foroven og ved foden af søjlerne. Desværre blev det, allerede mens vi lå og ventede på resultaterne, klart for os, at disse målinger ingen betydning ville få. Vi drev støt med strømmen indad i fjorden og måtte, omend sent, erkende, at temperaturmåling i strømmende vand ikke har store muligheder for at give oplysninger om andet end netop vandets temperatur. Man kunne sige, at grundlaget for dykningen svandt bort for os med strømmen. Alligevel blev resultaterne af ekspeditionen en ubetinget succes, men det skulle der endnu gå nogen tid, før vi blev klar over.

(Artiklen fortsættes i næste nummer)

KRYDSEREN

NR.2.

LODRET

- 1 ret
- 2 land
- 3 nummer
- 4 tre ens
- 5 avis
- 6 sammenhængende
- 7 spisested
- 8 høsten
- 9 da
- 14 forefindes på Amalienborg
- 16 brochure
- 17 redskab
- 20 $4 \div 2 + 3 \div 4 =$
- 21 hvad er Jørgen Clevin?
- 23 distrikt
- 27 margarine
- 29 Inga Gormsen
- 32 Mette Engstrom

1	2	3	4	5	6	7		8	9
10								11	
12						13		14	
15		16		17			18		
19			20		21				
22									23
				24			25		
26	27				28	29			
30			31	32					
33							34		

VANDRET

- 1 Let sommerbeklædning
- 10 drill
- 11 gr
- 12 to ens
- 13 idiot
- 15 bruges til stopning af tøj

- 18 nem
- 19 indsprøjtning
- 22 by
- 24 træ
- 25 stedord
- 26 huset
- 28 julegenstand

- 30 kærlig
- 31 modsat alfa
- 33 gårdejer
- 34 gods

O	R	I	E	N	T	E	R	E	R
M	O	R	A	R	M	E	R	A	
D	D	K	N	D	I	L	D		
R	E	K	L	O	R	M	A	J	
E	S	R	E	L	E	N	A		
I	R	E	T	V	E	N	D	T	
N	A	N	N	A	O	S	O		
I	L	D	L	A	A	R			
M	E	N	I	L	O	E			
G	A	N	K	O	M	M	E	R	

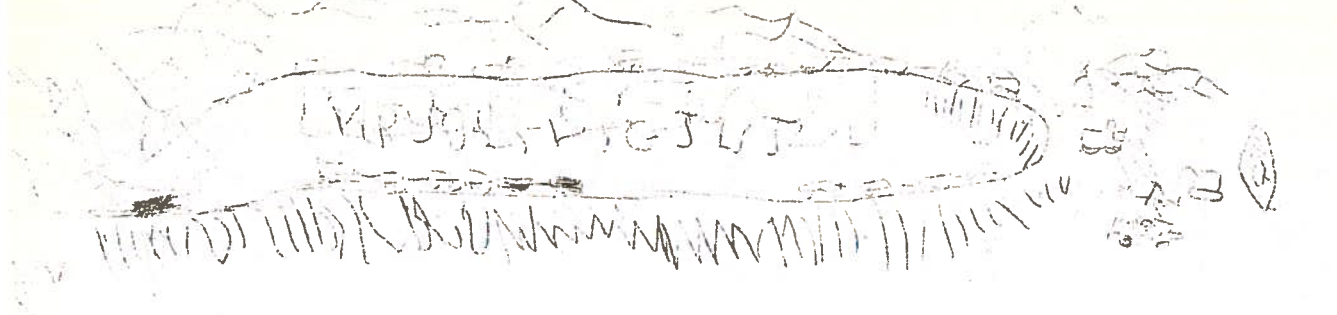
LØSNING PÅ

"KRYDSEREN"

DALPOSTEN

NR
16

let

Man må huske på, at det dengang kun var muligt at oparbejde kryolit, der havde et kryolitindhold på over 85 procent, resten blev betragtet som affald og benyttet til forskellige planeringsformål langs kysten, og bl a. til dækmo^{le} for Ivigtuts gamle bådehavn! Det kom til at koste selskabet dyrt i forøgede koncessionsafgifter for et halvt århundrede siden under et ministeri^{elt} besøg, men i dag råder vi b^od på fortidens synd^{er}, idet vi tager denne kryolitmalm op igen. Med forbedrede oparbejdning^{smetoder} er det muligt at udnytte denne malm, og da man blev klar over dette, beskyttede man den udkastede kryolitmalm med granitmateriale på søsiden, så strøm og bølgeslag ikke skulle vaske materialet bort. Det er derfor tildels et bl^ændet materiale, der genindvindes nu, og for ikke at skulle sejle unødvendige mængder af verdiløs bjergmateriale til Danmark idag, har vi opført et mindre forsor^{terings}anlæg, hvor man med håndkraft piller de "rene urenheder" fra.

I forrige århundrede var det kun beskedne mængder kryolit, der blev brudt og udskibet, først omkring 1920 kommer der en øget efterspørgsel som følge af en større anvendelse af aluminium, bl.a. indenfor flyvemaskin^{eproduktionen}. Ivigtut oplever sin guldaldertid i disse år, hvor der sker en mængde forbedringer, der bygges en stor del af de huse, som vi ser idag, man bygger kraftværk, silobygning med sorter^{er}anlæg, som dog brændte efter få måneders brug, og en så nymodens ting som lastekran, den samme som benyttes den dag i dag, (taget i brug 1928)!

Brydningen er sket i det man kalder et åbent brud, dog har man i nogle perioder forsøgt sig med underjordisk brydning for at være uafhængig af vejrliget, og for at spare bortrømning af overliggende granit har man i tidligere perioder forsøgt brydning i nich^{er}, men dette medførte, at der måtte efterlades en del kryolit i piller for at bære granittaget, noget man senere ikke havde råd til rent materiale^{mæssigt}. Hovedparten af malmen lå under fjordens vandspejl og strækkende sig ud i fjorden, så man måtte tidligt beskytte minen mod havets indtrængning med dæmning, først en mindre lerdæmning, senere træspunsvægge, og sidst betondæmninger (1918, 1938 og 1958-59).

Grunden til de mange dæmninger er det skiftende kriterium for brydeværdig malm og kendskabet til malmens rdstækning. Dæmningerne var alle ført til fast fjeld. Da brudet var åbent, kom der en mængde nedbør i form af sne og regn i minen, og da fjeldet mod søsiden er fuld af sprækker, som havvandet siver ind gennem, har man altid måttet holde minen fri for vand ved pumpning, i årene før brudets lukning ca. $\frac{1}{2}$ million tons vand årligt.

Brydningen skete i begyndelsen med hakke, hammer, og mejsel; senere brugtes sortkrudt i håndborede huller, og sidst dynamit i form af gelatine i stængler i huller på ca. 3 meters dybde boret med tryklufdsdrevne hårdtmetalbor. Man har forsøgt gråstensbrydning med langhulsboring med diamantboreudstyr, men uden gunstigt resultat. Kryolitmaterialet har ligget som en stor bolle, af form nærmest som en skiltpadde med snuden mod øst; største længde er ca. 200 m, tværmål ca. 150 m og med det dybeste sted ca. 80 m under fjordens vandspejl. Grænsen mellem kryolit og fjeld er udadskrånende i dybden, så mængden af fjeld at fjerne for brudning af den uhelderliggende kryolit bliver større med dybden.

optagningen af kryolitten skete i begyndelsen med trillebør, senere med tipvogne på en skråbane, og da dybden af brudet blev større med en elevator, der kunne rumme to tipvogne af gangen. Denne elevator var i brug helt op til 1949. Efter anden verdenskrig, hvor der havde været et stort aftræk på kryolit til USA og Canada (krigsvigtig vare), stod man overfor at skulle flytte denne elevator, der var placeret i kryolitmateriale, og medens man diskuterer, om den nye elevator skal placeres øst, vest eller syd for forekomsten, får min forgænger den ide, at lægge elevatoren ned, d.v.s. lave en tunnel istedet. Herved kunne man opnå flere fordele, bl.a. kunne man undgå tipvogne og spor i brudet, hvor disse var til stort besvær i forårs- og efterårstid som følge af is og sne; man kunne gå over til at benytte lastvogne til opkørsel af kryolitten, og under opkørslen kunne man lave en opdeling af materialet efter kvaliteter. Endvidere kunne man udnytte mandskab og materiel på rationelleste måde og forcere brydningen for på kortest mulig tid at tømme brudet. Den kryolit, der ikke blev udskibet i brydningsåret, blev lagt på lager til udskibning senere, når brudet var tomt. Langtidsplanen var, at man så kunne spare en masse udgifter, ved at undgå at pumpe ca. $\frac{1}{2}$ million tons vand op fra brudet årligt, skære ned på arbejder- og funktionærstyrke og koncentrere beboelsen i den tidligere funktionærbydel.

Dette punkt nåede vi i efteråret 1962, og samme vinter flyttede arbejdsstyrken over i det ombyggede tidligere kontor, og fik messe i den tidligere funktionærmesse, hvis kokken også skulle betjene funktionærerne, til hvem der var indrettet messe i "Slottet", den tidligere driftslederbolig. Kort tid i forvejen havde jeg overtaget stillingen som driftsleder, og blev i henhold til planerne boende i min lejlighed i "Liseleje".

fortsættes i næste nummer.....

VELFÆRDS¹" - S²IDEN

FILM

Torsdag den 5 sept. kl. 2030. :

DARLING

Mandag den 9 sept. kl. 2030 :

PERRI

Torsdag den 12 sept. kl. 2030 :

EN SØNDAG I NEW YORK

Mandag den 16 sept. kl. 2030 :

MAIGRET SER RØDT

Torsdag den 19 sept. kl. 2030 :

FUGLENE

Mandag den 23 sept. kl. 2030 :

HER HAR DU DIT LIV

Torsdag den 26 sept. kl. 2030 :

PIGEN OG GENERALEN

Mandag den 30 sept. kl. 2030 :

SKÆG OG BLÅ BRILLER

FISKEKONKURRENCE

Som man vel har bemærket ved opslag eller gennem radioen, afholdes der i september måned en konkurrence om

hven der kan fange den største ørred

med stang. Der er vejning hver morgen i mandskabskabyssen. SL Poul Hansen er dommer ved vejningen, og resultatet kan man høre hver aften i Radioen i Grønnedal Aktuelt. Der er mange der har bedt om en sådan konkurrence, så derfor er der formentlig også en hel del, der møder op med store fine fisk til vejning??!!

SOPA

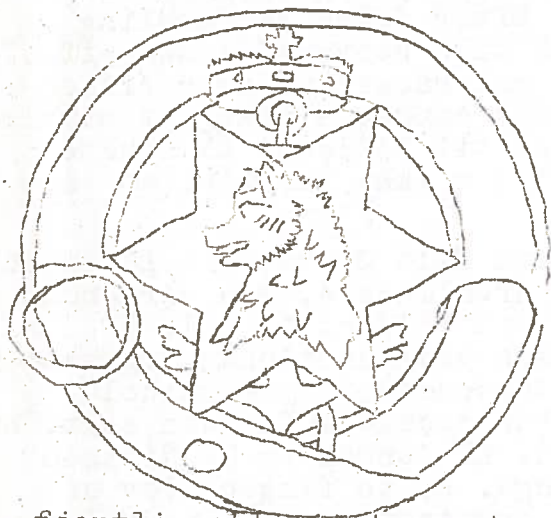
- er en forkortelse af SOLDATER-PATRULJE. SOPA er et spejderarbejde blandt værnepligtige menige og befalingsmænd. Aktive spejdere og førere og gamle spejdere kan her undgå helt at miste kontakten med spejderarbejdet. Her på stedet har der før været et livskraftigt SOPA-arbejde - man tog på ture og week-end og holdt aftenmøder med forskelligt program.

Der er nu mulighed for at få genopfrisket dette fritidsarbejde, idet vp 514 Jesper Kerrn-Jespersen, der er aktiv spejderfører, har indvilliget i at prøve at starte SOPA igen.

Alle interesserede bedes således henvende sig til Jesper

DEN NORDØSTGRØNLANDSKE SLÆDEPATRULJE FØR OG NU.....

(fra SLÆDEPOSTEN)

Følgende optegnelser om den nordøstgrønlands slædepatruljes oplevelser og virke under krigen er udelukkende baseret på, hvad det har været muligt at finde i krigsbøger om Grønland, da SIRIUS ikke råder over officiel materiale desangående. Afsnittet om patruljen efter 1950 er baseret på SIRIUSES arkiv og mundtlige overleveringer.

Som følge af "Forsvarsoverenskomsten med Amerika af 9 apr. 1941" blev der om sommeren oprettet en patrulje, der fik navnet NORDØSTGRØNLANDSKE DANSKE SLÆDEPATRULJE med det formål, at afpatruljere kyststrækningen fra Scoresbysund til Ile de France for evt.

fjendtlig aktivitet, samt som støtte for amerikanske fly og kystbevogtningsfartøjer. Personellet i denne patrulje kom til at bestå af norske og danske fangst- og ekspeditionsfolk, der var strandet på kysten ved Danmarks og Norges besættelse, samt af telegrafisk Ib Poulsen (senere kaptajn og chef for patruljen), Kurt Olsen og Marius Jensen (gamle Nanok-jægere) for hvem det lykkedes at komme med en norsk sælskude op i sommeren 1940.

De første enkeltheder om patruljens arbejde stammer fra vinteren 1942-1943, hvor hele patruljen var underlagt Eskimonæs, den havde følgende besætning:

"Eskimonæs" chef kaptajn I.K. Poulsen, næstkommanderende sergent K. Olsen, korporalerne P. Nielsen og M. Jensen, samt civil ass. H. Rudi (nordmand), derudover to grønlandske kørere William Arke og Mikael Kunak. "Ella Ø": korporal Eli Knudsen, civil ass. Bjarne Arke og Oddvar Arke (begge nordmænd) samt grønlandske kørere Evald Simonson og Aposte Høigh.

"Scoresbysund": løjtnant Carlo Ziebell og to grønlandske kørere Chr. Arke og Lars Napalok-

Al patrulje blev denne vinter ledet af kaptajn Poulsen, og de første rapporter om tilstedeværelsen af fremmede kom i feb. 1943, idet der var sikre tegn på at andre end patruljen havde benyttet "Mønstedhus". De første tyskere blev dog først iagttaget den 11. marts, hvor korporal M. Jensen sammen med to grønlændere ville inspicere det gamle danske hus på Sabine Ø. De opdagede her at det røg fra skorstenen og så samtidigt, at to mænd løb op over fjeldet mod Hanse-bugten. I huset fandt man to tyske uniformsjakker og et par tyske bajonetter. KP Jensen vendte straks om for at rapportere opdagelsen, men på grund af dårligt føre besluttede han at overnatte i Kap Wyn hytten. Her blev de om natten overrasket af en tysk patrulje, som de undslap ved under ly af mørket at forlade hytten og søge skjul i fjeldet. På grund af tyskernes tilstedeværelse måtte de efterlade hunde og slæder og til fods begive sig til Eskimonæs, hvortil de ankom den 13 marts. Fra Eskimonæs blev der straks sendt rapporter til Godthaab, og der blev truffet forberedelser til at modstå eventuelle tyske angreb.

På daværende tidspunkt rådede patruljen over 12 mand, idet man kunne kalde holdet fra Ella Ø til Eskimonæs, hvor Eli Knudsen allerede befandt sig, mens dette skete befandt KP Peter Nielsen sig på patruljetur nord for Sabine Ø og måtte derfor straks advares. KP Jensen og Eli Knudsen meldte sig til denne opgave og startede straks nordpå. Mens disse to var borte blev Eskimonæs angrebet af en stræk tysk patrulje.

Dette skete om aftenen den 23/3. Tyskerne blev råbt an af vagten, de standsede et øjeblik og spurgte om man ville bruge våbenmagt. Hertil svarede chefen KN Poulsen, at det ville man. Efter denne ordveksling åbnede tyskerne maskingeværild, der fra dansk side besvaredes med riffelild. Patruljen var kun nødtørftigt bevæbnet, man rådede kun over rifler og revolvere, og det blev hurtigt klart for den danske styrke, at stationen ikke kunne holdes. Man trak sig da tilbage til fjeldet, KN Poulsen dog først efter at have overbevist sig om, at der ikke var mere at gøre for kammeraterne.

Ca. 12 dage senere var patruljen igen samlet på Ella Ø, hvortil LT Ziebell var kommet fra Scoresbysund med en halv snes grønlandere, man var endnu uvidende om hvilken skæbne der var blevet nordpatruljen til del. KP Jensen og KP Knudsen havde fået kontakt med KP Nielsen ved Mønstedhus, og sammen kørte de sydover, men den 27/3 faldt de ved Sandodden i tysk baghold. KP Knudsen var nået frem aftenen før, og da han opdagede fjenden søgte han at sætte sig til modværge, men blev skudt ned. KP Jensen og KP Nielsen blev overrumplet af tyskerne og taget til fange. De to fanger blev af tyskerne ført til Germaniahavn, hvor der var oprettet en tysk vejstation. Herfra fik KP Nielsen den 2/4 lov til at køre til Sandodden for at begrave Eli Knudsen, det lykkedes ham at flygte og han kørte mod Ella Ø, hvortil han ankom den 10/4. Omkring midten af April beordrede den tyske chef LT Ritter KP Jensen til at køre til Myggbukta, hvor tyskerne havde en forpost-patrulje stationeret. Denne patrulje fik nu ordre til at køre sydover og tilintetgøre stationen på Ella Ø, mens KP Jensen skulle køre LT Ritter tilbage til Germaniahavn. KP Jensen fik lokket tyskeren til at køre gennem Moskusoksefjorden. Da de var kørt lykkedes det korporalen at bemægtige sig LT Ritters riffel, derpå kørte KP Jensen til Ella Ø for at advare kammeraterne. Da han ankom til stationen fandt han denne forladt, men KN Poulsen havde efterladt besked om, at patruljen havde trukket sig tilbage til Scoresbysund efter ordre. I stedet for straks at køre til Scoresbysund, kørte KP Jensen tilbage til Myggbukta, hvor han tvang LT Ritter til at følge med sydover til Scoresbysund, turen tog 19 dage. Om dagen fik Ritter ordre til at gå foran slæden, og om natten blev han låst inde i hytten eller teltet, mens korporalen sov på slæden, med hundene bundet til denne.

For denne bedrift blev KP Jensen forfremmet til sergent og af den engelske konge dekoreret med den britiske empire medalje.

KP Jensens og LT Ritters oplysninger satte amerikanerne i stand til fra Island at gennemføre et bombardement af stationen på Sabineø, hvorved denne blev totalt udslettet. Senere da amerikanske tropper gik i land fandt de stationen forladt og et skib lå sænket i havnen. Tilsyneladende var tyskerne blevet evakueret med hydroplan.

TIDEN 1943-44

I løbet af sommeren byggede amerikanerne en station i "Dødemandsbugten" som erstatning for "Eskimonæs", der i marts blev brændt af tyskerne og senere bombet af amerikanerne.

Allerede i november opdagede en patrulje fodspor, det var igen tyskerne, fodsporerne blev opdaget nord for "Alabamahytten" på Shannon. KP Nielsen der gjorde denne opdagelse vednede straks om som ordren lød på og advarede de i nærheden værende patruljefolk, efter dette blev kurses sat mod "Dødemanden" og der blev aflagt rapport.

I begyndelsen af februar kørte et hold på 4 mand til Alabama for nærmere at lokalisere den tyske stations beliggenhed. Holdet gjorde holdt ca. 7 km fra hytten. LT Ziebell begav sig til fods afsted for at tage et overblik over hytten. Følgende er hans egne ord: "Ved Alabama så alt fredeligt ud, ikke et spor af tyskere, men to til tre kilometer længere nordpå ved Kap Sussi traf jeg dem. Pludselig stod jeg i en landevej af spor, som gik ude fra isen og ind mod land. Jeg smed mig øjeblikkeligt ned bag noget skruet, mens hjertet gav sig til at arbejde. Det var fem år siden jeg havde set menneskespor, der ikke var mit eller en af mine kammeraters. Jeg tænkte mig stationen lige i nærheden, mængende sovende, og en enkelt mand på vagt. De havde måske allerede hørt mig, da lyden af en mand høres langt, når han går over den knirkende sne. Længere fremme ragede en klippe frem gennem isen, jeg mavede derhen i håb om, derfra at kunne se stationen, trods ivrig spejden så jeg intet inde på land, der var så ikke andet for, end at følge sporene. De gik ind mellem klipperne, og jeg havde ikke gået mere end 75 meter da en radio-mast tonede frem. Hurtigt smed jeg mig ned bag en stor sten, men ikke en lyd høstes. Skulle jeg gå tilbage nu, da jeg vidste hvor stationen lå?

Jeg besluttede at undersøge stationen lidt nærmere. En ca 25 m høj klippe lå lige syd for stationen. Den klatrede jeg så op på, herfra var glimrende udsigt over hele området. Der var ikke meget at se i den dårlige belysning. På samme klippe var antennen sat fast på den lodrette klippevæg, derfra gik den over til en mast, der lignede en lang bambusstang. Nedføringen gik ned til et hus, der dog ikke kunne ses tydeligt, da det faldt sammen med de omliggende klippeblokke. Op gennem en stor snefane ragede nogle træstøtter som jeg antog for luftkanaler til huset under sneen. Det hele var så godt camoufleret, at havde jeg ikke opdaget masten i god tid, var jeg gået lige ned til huset.

Jeg havde vel ligget der et kvarter, da der kom en mand imod mig. Jeg snuppede revolveren og afsikrede, da han var lige under mig, ca. 25 m borte, så jeg lige et lysglimt og manden forsvandt i sneen. Det var sandsynligvis telegrafisten, der var ude for at tage vejrobservationer. Klokkeren viste 05.20, jeg lå lo min endnu, men begyndte at fryse og så var der kun at komme hjemover. Tilbage turen forløb glat selv om jeg endnu engang måtte igennem deres stationsterræn. Kun var jeg forbandet træt. Mange gange måtte jeg hvile i læ bag isskodserne, og når så kulden kom ind på kroppen, så bare på den igen.

Det var med en følelse af lettelse, jeg så teltet igen. Chefen var ude på morgenrunde. Klokkeren var 8. Da han fik resultatet, blev han glad og lysønskede mig. Efter et kort hvil blev lejren brudt, og tre dage efter tikkede telegrafisten mellem vor base og vestgrønland.

Efter disse oplysninger tilrettelagde man et angreb mod Kap Sussi. KN Poulsen kom op fra Scoresbysund for at overtage kommandoen på "Dødemandsbugten", mens KN N.O. Jensen, LT Ziebell, SG K. Olsen, SG M. Jensen, KP C.H. Schuldtz, KP B. Nørdum og grønlanderens Hans Brønlund den 19 april samledes på Hochstetter. Patruljen var bevæbnet med rifler, maskinpistoler og 2 maskingeværer. På vestsiden af Shannon blev KP Nielsen og Brønlund efterladt med slæderne og resten af patruljen begav sig over land mod den tyske station på Kap Sussi. Det lykkedes uset at komme ind på stationen og indtage en kampstilling, mens KN N.O. Jensen og KP Schuldtz gik endnu nærmere for at rekognoscere. Da KN Jensen havde fået et overblik over selve stationsterrænet sendte han KP Schuldtz tilbage med melding til folkene om at indtage nye stillinger, men blev selv kort efter overrasket af en tysker. Tyskeren smed sit gevær på KN Jensens tilråb, men trak samtidig en revolver, og skød en salve uden at ramme hvorefter KN Jensen skød ham ned med sin maskinpistol. Dette gav signal til almindelig åbning af ilden fra begge sider, men under kammeraternes dækning lykkedes det kaptajnen at komme tilbage igen. Efter ½ times skydning blev man klar over, at tyskernes overmagt var for stor, og i ly af tåge lykkedes det patruljen at trække sig tilbage uden tab.

Tyskerne har sandsynligvis under træfningen haft et par sårede.

Patruljen trak sig nu tilbage til "Dødemanden" og afventede et tysk modangreb, men dette udeblev. Den følgende sommer sendte amerikanerne et skib op til Kap Sussi, men tyskerne havde da forladt stationen og var sandsynligvis afhentet med skib ved iskanten kort forinden. Et par sømil ude på isen fandt man indefrossen i isen en tysk trawler, og den var forladt. Den havde ligget vinteren over og havde stået i konstant forbindelse med land.

I løbet af sommeren 1944 gjorde tyskerne flere forsøg på at oprette stationer på kysten, men disse blev alle forpurret i starten af amerikanske kystbevogtningsskibe og fly.

En nylig landsat tysk ekspedition på Lille Koldewav blev fundet af et par amerikanske fly, hvorefter amerikanerne gik i land og overrumplede den 12 mand stærke tyske besætning og tog den til fange. Det var iøvrigt heldigt for patruljen at netop denne station blev taget i tide da tyskerne her foruden de mest moderne våben blev udrustet med flere fundrede landminer.

Samme sommer blev stationen i "Dødemandsbugten" flyttet til Dandodden, Daneborg.

Patruljeringen fortsatte den følgende vinter og forår uden at der blev konstateret ny tysk aktivitet. Ved tyskernes kapitulation var slaget om nordøstgrønland vundet. Tyskerne måtte betale nederlaget, med een dræbt, flere sårede, ca. hundrede fanger, fem stationer, seks skibe, hvorimod patruljens tab havde været een dræbt og to fanger, der begge undslap samt een station.

Stationen i "Dødemandsbugten" havde følgende bemanning:

Chef: KN N.O. Jensen

Næstkommanderende: LT C. Ziebell

Samt: SG K. Olsen og M. Jensen, KP P. Nielsen, C.H. Schuldtz, B. Nørdum og B. Jensen.

Secresbysund i 1943-44:

Chef: KN I. Poulsen samt grønlænderne Christian Arke, Evald Simonsen og Aparte Høegh

(slædeposten-efj)

HUSK SOPA-MØDE ONSDAG DEN 4.9.1968 KL. 20.00 I SKOLESTUEN

V O L L E Y B A L L

De fleste læsere vil huske, da Grønnedal Real spillede mod COMMANDANT BOURDAIS United og sluttede den foregående volleyball-sæson i fin stil med kraftreserverne i behold. Samme skib forventes hertil midt i september efter planen og er uden tvivl interesseret i en revanche-kamp.

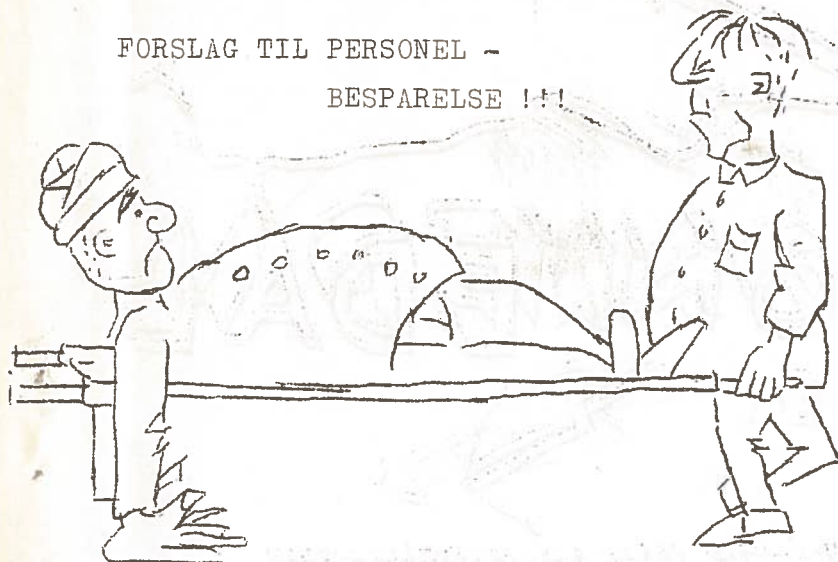
Så mange af de gamle spillere som muligt, men i høj grad også nye og inspirerende kræfter, bedes melde sig til en smule fortræning snarest. Tilmelding på sekretariatet, telefon 144 og 135 eller hos meteorolog Ibsen, telefon 177.

Hvis der er stemning for videre spil på faste dage, var det måske en ide at spille vinteren igennem. Slut op om noget afvekslende, morsomt og slankende

pbo/eik

FORSLAG TIL PERSONEL -

BESPARELSE !!!

Den nybagte lærerinde
til sin klasse :

"Når det gælder arbejdsom-
hed er nyren et glimrende
eksempel til efterfølgel-
se. Se hvor den stræber
samvittighedsfuldt fra
morgen til aften. Dag efter
dag. Uge efter uge arbej-
der den uden stop. Og hvad
bliver resultatet til
slut ??? "

Den håbefulde elev :

"At en eller anden træder
på den"!!!! --

Alfred, vil du lige
lyne mig op ????

Y T

Alfred !! jeg sagde
op !!!

V T

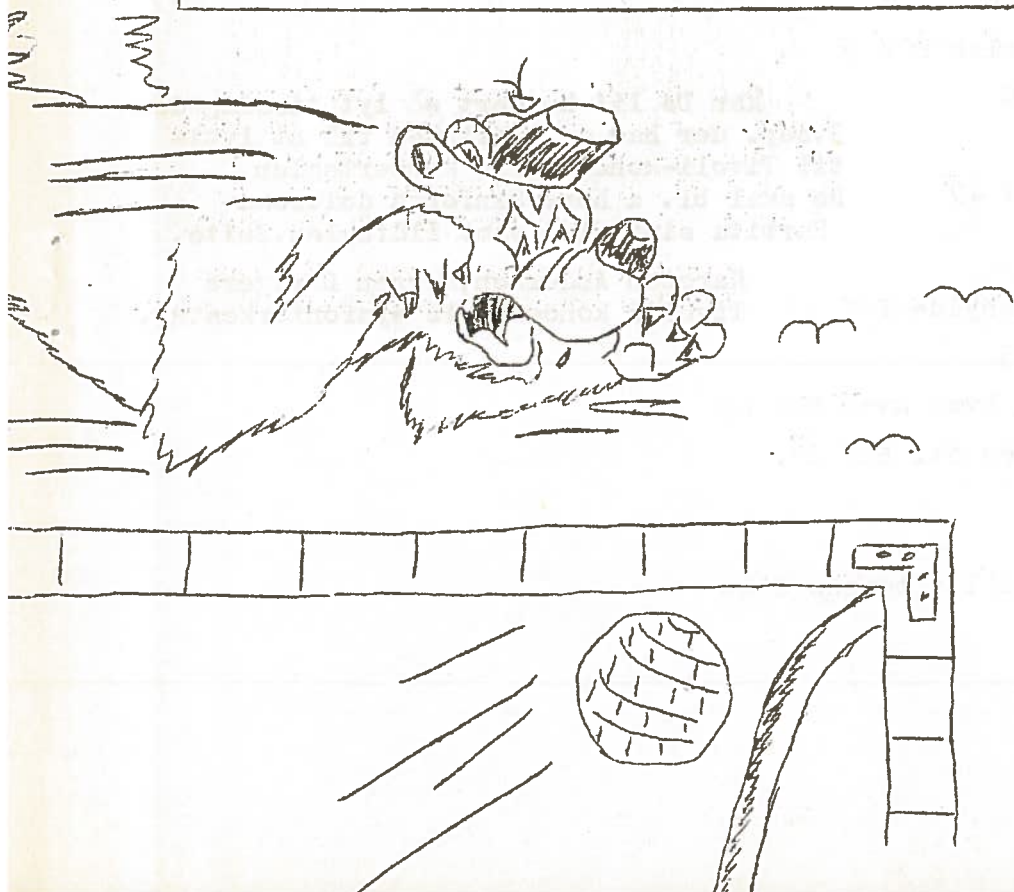
!!!!!!!

I T

--og så var der manden, der fiskede sig en stor lækker laks
sådan en i "Hemme-størrelse" - Da han havde siddet lidt og
kigget på den smed han den ud igen. - Han syntes ikke at
han havde råd til at spise laks !!!!!

PJF

NU SKAL DER SNART
GANG I HÅNDBOLDEN
FORLYDER DET FRA
VELUNDERRETTET
KILDE -----

RADIO GRØNNEDAL

UDSENDER

FASTE UDSENDELSER:

Hverdage:

0700-0745 På'en igen+søfartspressen
1215-1315 Pressen fra Godthaab+let musik
1815-1845 Musik a la carte
1845-1900 Kun for older og andre børn
1900-1930 Pressen og aktuelt fra Godthaab
1930-1935 Grønnedal-aktuelt
2300- Søfartspressen
0900- Søfartspressen+programoversigt
1815-1935 Som hverdage
2400 Søfartspressen
1830-1900 Kun for older og andre børn.

Lørdage-søndage:

NB! Fredage-lørdage:

Lørdage:

Tirsdag den 3. september 1968

1935-2000 Vil i spille med FOV 102.
2000-2035 Ungdomsoprør på højskolen FOV 56
2035-2145 Koncert i Tivoli FOV 88
2145-2200 Lidt let FOV 113
2200-2300 Revy i sommernatten FOV 49.

Kan De li' koncert så lyt tirsdag den
3. sep. der har de lejlighed til at lytte
til Tivoli-koncert fra Koncertsalen.
De skal bl. a høre Sinfonia delorosa-
Partita sinfonica samt Ildfuglen.Suite.

Onsdag den 4. september 1968

1935-2020 Apropos fra min pladehylde FOV 13
2020-2105 Top of the pops FOV 45
2105-2150 Udenrigspolitisk hvem hvad hvor FOV 09
2150-2300 Top tyve gen.lørdag den 31. FOV 38.

Karsten Andersen, Bergen Dirigere
Tivolis koncertsals symfoniorkester.

Torsdag den 5. september 1968

1935-2015 Musik og kommentarer til aftenens film
2015-2215 musik for vagtholdet
2215-230 BEAT.

Fredag den 6. september 1968

1935-1950 Karlsens kvarter FOV 111
1950-2035 Vi danser gammeldavs FOV 112
2035-2115 Ron Goodwin FOV 114
2115-2130 Min antologi FOV 114
2130-2300 Let musik
2300-2400 Weekend jazz Fov 49+FOV 22

Lørdag den 7. september 1968

0800-0930 Musik til morgenkaffen.

0930-1030 Top tyve FOV 56

1030-1100 Klassisk

1400-1500 Country&Western

1500-1645 Radioteateret: FOV 19- Et radiospil af Einer Plesner

Instruktion: Johannes Marott

Personer:

Alice Small Berthe Qvistgaard

Albert Small Ebbe Rode

Sir Hubert Palle Huld

Millicent Birgit Pouplier

Dommeren Johannes Meyer

Anklageren Poul Kern

Sir Basil Harding Martin Hansen

Mc Cillicuddy8 Torkil Lauritzen

Retsbetjenten Poul Clemmensen

1.Fængselsbetjent Henry Nielsen

2.Fængselsbetjent Jørgen Weel

Stemmen fra retssalen.....

Henry Lohmann

En sekretær Jørgen Beck

Bardon, formand for nævningene

Mogens Hermansen

Pastor Grant Albert Luther

En stemme Ove Rud

1645-1700 Musikomikalsk kvarter FOV 6

1935-2020 Popnonsens FOV 22

2020-2105 Musik i sommernatten (Palmehave) FOV 11

2105-2400 RING SÅ SPILLER VI.....

HVIDE MEN-
NESKER

Søndag den 8. september 1968

0800-0930 Musik til morgenkaffen
0930-1000 CAUSERI OVER NÆSTE UGES PROGRAM
1000-1020 RONALD's 20 Minutter
1020-1100 Count BASIE FOV 17

HØRTE DE IKKE
UDSENDelsen
SIDSTE SØNDAG, DEN
VAR GOD,

1400-1500 Operettetime
1500-1545 Christianshavns 350 års jubilæum FOV 117
byvandring med Palle Larring og Sven Alkærsig.
1545-1630 Siden sidst FOV 110
1630-1700 Folkemusik

1935-2005 Søndagsjournalen FOV 41
2035-2120 Pressemøde FOV 31 I AFTEN ER DET HENNING CARLSEN - DER STÅR FOR TUR...
2120-2220 Let aftenkoncert FOV 116 Radiounderholdningsorkestret .
dirigent: Peter Ernst Lassen.
2220-2300 Hvornår var det nu det var FOV 110

Mandag den 9. september 1968

1935-2015 Musik og kommentarer til aftenens film
2015-2215 Musik for vagtholdet
2215-2300 Count Basie FOV 40

Tirsdag den 10. september 1968

1935-2035 Brændpunkt i Berlin FOV 38--Kabaret "Die Stachelschweins"
"Reichskabarett" og anden politisk-musikalsk satire. Papport: Kaj Brun
2035-2105 DISKOTEK 68 FOV 49
2105-2150 Siden sidst FOV 117 (Udenrigspolitisk-rundbordsdiskussion) mellem
Anders Georg, Niels Jørgen Haagerup og Adolph Rastén/Jørgen Scheimann.
2150-2215 Spansk protest
2215-2300 Musik i sommernatten

Onsdag den 11. september 1968

1935-2020 Fra mit hemmelige diskotek FOV 36
2020-2045 Gammel Nederlandsk kormusik: Et program fra prix Musical de Radio Brno
Pierre de la Rue: Ma mere, Helas meriez mei.- Antonius Brumel: Ach gheldeo-
loos Heinrich Isaac: Innsbruck, ich muss kich lassen. Adrian Willaert:
O bene mio fa. Jacob Arcadelt: Margot, labourez les vignes. Clemens Jacob
von Berchem: Que few crainitif.. Tilman Susato: In t'midden van de meye.
Hubert Waelrant: Musiciens qui chantez a plasisir. Ludovicus Episcopus:
Laet vaeren alle fantasie. Orlando di Lasso: La Cortesia- Tu Traditora-
Madonna mia Pieta Quatuor Vocal de Bruxelles: Mimi Lahaye (sopran) FOV 111
Mariette Hellemans (alt) Roland Bufkens (tenor) Jose Steels (bas)

Onsdag fortsat:

2045-2145 Det blå værelse FOV 2

2145-2245 TOP TYVE : gen. fra lørdag FOV 56

2245-2300 Karlsens Kvarter: FOV 117

Torsdag den 12. september 1968

1935-2015 Musik og kommentarer til aftenens film

2015-2215 MUSIK FOR VAGTHOLDET

2245-2300 Top of the pops FOV 102

Fredag den 13. september 1968

1935 Pladetailerkenen FOV 42

2005-2035 På ubestemt tid FOV 40

2035-2105 Myter om u-landshjælpen FOV 40

2135-2300 Let musik

2300-2400 The Johnsons

Lørdag den 14. september 1968

0800-0930 MUSIK FOR DE MORGENFRISKE

0930-1015 Top of the Pops FOV 96

1015-1100 KLASSISK (BRAHNS 3, Dvorak 5)

1400-1500 Country & Western

1500-1600 Sønderjyllands Symfoniorkester FOV 114

1600-1700 Danske sange og viser

1935-2005 POP IN FOV 111

2005-2055 LANDESMUSIKFEST NESA - Ork FOV 117

2055-2400 RING SÅ SPILLER VI

Søndag den 15. september 1968

0800-0900 Let musik til morgenkaffen

0900-1000 CAUSERI OVER NÆSTE UGES PROGRAM

1000-1020 RONALD's 20 MINUTTER

1020-1100 Jazz Louis Armstrong

1400-1500 Operettetime

1500-1520 What World FOV 117 Non stop program med Tom Wilkes kvintet.

1520-1605 Muter om u-landshjælpen FOV 113

1605-1635 Bach's fjøjtesonate

1635-1700 Meloditime FOV 9

← HVORNÅR ELLER HVOR-
LÆNGE?

→ TIL UD FISK MED GITTE
KAGLER PÅ KUMMEN
BLUE... - NÅR JEG
STÅR VED EN BAR -
LILLE SOMMERFUGL

Søndag aften:

1935-2000 Let musik

2000-2030 Holdningsløse tidende FOV 31

2030 2115 Pressemøde FOV 116 OG I AFTEN ER DET CARSTEN NIELSEN

2115-2200 Hvornår var det nu det var ????? FOV 110

2200-2300 Tivolikoncert FOV 20

Mandag den 16. september 1968

1935-2015 Musik og kommentarer til aftenens film

2015-2230 MUSIK FOR VAGTHOLDET

2230-2300 Radio big band FOV 29

Tirsdag den 17. september 1968

1935-2030 Pladekvintet FOV 13

2030-2115 HVORNÅR var det nu det var FOV 56

2115-2145 London news FOV 17

2145-2230 Med bror Kalle i de fynboers land fov 6

2230-2300 POP-in FOV 16.....

.....

Radio Grønnedals besætning:

Studieleder

Medlemmer

Orlogspræst Ronald Pdensen

Christian Bendix

Alf Eriksen

Bjarne Egeskov

Willy Høi Jensen

Poul Mortensen

Ole Petersen

Jens Robdrup.